

- א) עירובין סב: א;
- ב) קידושין כח: א; ברכות
- ז: מגילה ו: ט"ז;
- ד) קידושין כ: ב"ק ק"ב;
- ה) עירובין ל: א; ט
- ו) עירובין ל: א; ט
- ז) עירובין ל: א; ט
- ח) עירובין ל: א; ט
- ט) עירובין ל: א; ט
- י) עירובין ל: א; ט

תורה אור השלם

- 1 אם פסח תלקח את עמי את הדעני עמך לא תתיר לו בנפשה לא תשימוז עליו נפש: שמואל כב כד
- 2 כספו לא נתן בנשך ושחור על נקי לא לקח עשה אלה לא ימט לעולם: תהלים טו ה
- 3 טהור עיניו מבראות רע והביט אל עמל לא תוכל לקח תבית בוגדים תחרש בבלע רשע צדיק מנמו:

- 4 ובי ימוך אחיך עמך ונמפר לך לא תעבד בו עבדת עבד: ויקרא כה לו
- 5 ובי תשיג דר גר ותושב עמך ומוך אחיך עמו ונמפר לגר תושב עמך או לעקר משפחתו: ויקרא כה לו
- 6 וקצא מעמך הוא ונבני עמו ושב אל משפחתו ואל אמתו אבותיו ושוב: ויקרא כה לו
- 7 ובי ימוך אחיך וימטה ידו עמך ותחזק בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרביית וקראת מאלהיך וחי אחיך עמך: ויקרא כה לה-לו

גליון הש"ס

גמ' אין הדר נקבה בע"ע: עין צ"ב דף י"ג ע"א ברש"י ד"ה היג וזמנ: שם ד"ה סופי וי"ע: עין גיטין דף מ"א ע"א מוס' ד"ה לישא: שם דרביב ובי ימוך: עין לקמן דף ק"א ע"ב מוס' ד"ה מגיד:

כדי חיו. התיירו לו ויותר מכאן אסור מדרבנן דלמא אתי למיסרך: רבינא אמר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברבית בתלמוד חכם עסקינן: טעמא מאי אמרו רבנן. רבית נכרי אסור שמא ירגיל הנכרי אכלו וילמד ממעשיו. לא גרסינן דלמא אתי למיסרך: אם

כסף תלווה את עמי. עניי ונכרי בלתי ללוות עמי קודם: עניי ועניי עירך. עניים שהם קרויין וממשפחתך: ענייך קודמין. דכתיב עמך הקרויין לך: עניי עירך קודמין לעניי עיר

אחרת. להנך הוה עמך טפי: יורד עמו לחיו. רגיל להתקוטט עמו כאלו הכהו וכאלו זבא להורגו. ואני שמעתי רשאי לירד לתוך אומנותו של חזירו ולמעט מוונותיו של חזירו וקשה צניני שימירו חכמים לישאל להנכס ולגמול רעה ועוד דאמרי' בכתובות (דף ג.) עד שמים עשרה שנה מתגלגל אדם עם זבו מכלן ואיך יורד עמו לחיו ומאי יורד לתוך אומנותו איכא פה לייסרו ולכופו לתורה קאמר: פלוני כפר. שהלוח ישראל ברבית: מתמוטט. דוק הכי עושה אלה לא ימוט הא אם נתן בנשך ימוט: הללו מתמוטטין ועולין והללו כו'. והכי משמע קרא כל עושה אלה לא ימוט לעולם כלומר ואם ימוט אין מוטתו מוטת עולם אבל הנותן בנשך ימוט לעולם: לדיק גמור אינו בולע ואע"פ שמתמוטט עולה ואינו בולע לעולם: ולא כך אלא לגב. לעיל קאי. ורש"י דבריימא במסכת ערכין (דף ל:) זבא ורעה כמה קשה אצקה של שביעית אדם נושא ונותן צפירות שביעית סוף מוכר מטלטליו כו' עד לא באת לידו עד שמוכר עלמו שנאמר ונמכר לך ולא כך אלא לגר: נמכר לעבודת כוכבים. לחטוב ע"ס ולשאוב מים: אמר מר. השתא מפרש מאי קשיא ליה דקאמר איני יודע מהו: לא

אורח ארעא. שהוא מתייחד עמה: גמירי דמיני קני. הנקנה בעד עברי קונה בעד עברי: דמינא. דיש חילוק בין ההנכר לנכרי לנמכר לישראל: הנרצע. בעד עברי [הנמכר] לישראל ומה האדון קודם היובל: אינו עובד לו אם הבן ולא אם הבת. שנאמר (שמות כה) ועבדו לעולם ולא לבן: והנמכר לנכרי ילפינן בקדושין (דף פ:) וחשב עם קונהו ולא עם יורשי קונהו: לניע לה. מוזחב ננוע הוא בעיניה שאם יקלקלו יחד לא יתפאר לגלות הדבר הלך אסור לקנותו: פריץ לה. ויראה היא להפקיר לו את עצמה: לא הרבי כלבא. לא מגדל כלב שמא תקלקל עמו: לניע לה. ובטוחה שלא יודע: כיון דמסריך סריך מירספא. להיות נרצעת לו: גר מושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ואוכל נבלות: אל תקח מאתו כסב. אלאמין קאי וכי כתיב כו' מושב לענין וחי עמך כתיב שאתה מלווה להחיותו: אכל אשה נעשה לו ערב. ערבו של לוח כנגד המלוה: ערב

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא ע"א.

לנכרי שרי וע"ל דבני נח לא הוהירו מן הרבית וההוא גברא דלא קס בצקעת דורא זה לא היה עושה שלא היה שעת מחיתו כל המתים ולא נעשה זה יותר משאר מתים שלא חיו בזמנה שעה אלא חזיריו זכו בשביל שזוהרו מן הרבית אע"פ שלא נטווו כמו שקיימו אבותינו את התורה אע"פ שלא ניתן להם:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בכדי חיו רבינא אמר *הכא בתלמודי חכמים עסקינן טעמא מאי גזור רבנן *שמא ילמוד ממעשיו וכיון דתלמיד חכם הוא לא ילמוד ממעשיו איכא דמתני לה להא דרב הונא אהא דתני רב יוסף *אם כסף תלווה את עמי את העני עמך *עמי ונכרי עמי קודם עני ועשיר עני קודם ענייך ועניי עירך קודמין עניי עירך עמך עמך קודמין אמר מר עמי ונכרי עמי קודם פשיטא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא דאפילו לנכרי ברבית ולישראל בהנם תניא אמר ר' יוסי *בא וראה סמויות עיניהם של מלווי ברבית *אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו והם מביאין עדים ולבלר וקולמוס ודיו וכותבין וחותרין פלוני זה כפר באלהי ישראל תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר כל מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא ברבית עליו הכתוב אומר *כספו לא נתן בנשך ושחור על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם הא למדת ישכל המלוה ברבית נכסיו מתמוטטין והא קא חיונן דלא מוזפי ברבית וקא מתמוטטין אמר רבי אלעזר הללו מתמוטטין ועולין והללו מתמוטטין ואינן עולין *למה תבית בוגדים תחרש כבלע רשע צדיק ממנו אמר רב הונא צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע תניא רבי אומר גר צדק האמור לענין

מכירה וגר תושב האמור לענין רבית איני יודע מהו הוא גר צדק האמור לענין מכירה דכתיב *וכי ימוך אחיך עמך ונמכר לך *ולא לך אלא לגר שנא' *לגר ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנא' *לגר תושב *משפחת גר זה הנכרי כשהוא אומר או לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגר שנא' *לגר למימרא דגר קני עבד עברי ורמינהו *האין הגר נקנה בעבד עברי ואין אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי *ושב אל משפחתו בעינן והא ליכא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק אינו קונה ודינו כישראל אבל קונה ודינו נכרי דתניא *הנרצע *והנמכר לנכרי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר ואין אשה וגר קונין עבד עברי נימא דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא *אשה קונה את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן בעבד עברי כאן בעבד כנעני עבד עברי צניע לה עבד כנעני פריץ לה אלא הא *דתני רב יוסף *ארמלתא לא תרבי כלבא *ולא תשרי בר בי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמסריך בה מירתתא אמרי כיון דכי שדיא ליה אומצא מסריך בתרה אמרי אינשי משום אומצא דשריא ליה הוא דמסריך גר תושב האמור לענין רבית מאי היא *דכתיב *וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרביית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך ורמינהו *ליון מהן ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב אמר רב נחמן בר יצחק מי כתיב אל תקח מאתם מאתו כתיב מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרביית אבל אתה נעשה לו ערב ערב

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו. כתיב בכתובות הגאונים בשם רב לזוק גאון יורד עמו לחיו רשאי לשרוף שליט בתואמו ותימה גדול מנין לו זה: הא חיונן דלא עבדי הכי ומתמוטטין. וא"ת דלמא משום שאר עבירות הכמוצים בלואו פסוק ושחור על נקי לא לקח וי"ל דפריך לחיונן לדיקים גמורים נמי מתמוטטין אי"נ לר"ע פריך דלר"ש בסוף מכות (דף כד. ע"ג) עושה אלה עושה אחת מכל אלה לא ימוט: *אין לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. וא"ת למ"ל למכתב בתר עקר משפחת גר דהיינו נכרי כיון דנמכר לעבודת כוכבים אי"נ נמכר לנכרי וי"ל דה"ל לעבודת כוכבים של ישראל כיון פסלו של מיכה אי"נ אי לאו דכתיב משפחת גר ה"ל דעקר היינו נכרי אבל לא למך דלטרין משום גאולת קרובים דמגר מושב פניק כ"ס נכרי:

אינו עובד לא את הבן ולא את הבת. אגב צן נקט בת דאפילו נמכר לישראל אינו עובד את הבת: *אין תרבי כלבא. משום לוח שפתיים צעלמא לפי שהלך אחריה *שלא נחשדו ישראל על החור ועל הבמה וגם אין אסור להתייחד: מלאו

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו. מותר לשלוחו ולקח ממנו פרסמו ולירד לאומנותו (קדושין כה.) ולא לך אלא לגר. בקדושין (כ.) הוא ועבדיו (ל:) כמה קשה אצקה של שביעית, אדם שנושא ונותן צפירות שביעית סוף מוכר את עצמו, שנאמר ונמכר לך ולא לך וגו' שנאמר לגר. פרשה אחרת היא הסמוכה לנמכר לך וכי תשיג דר גר ומושב עמך וגו' (קדושין כ.) זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. לחטוב ע"ס ושאר נכסים ולא לנש אלהות (שם כ.) ארמלתא לא תרבי כלבא. שמא תמאזו ותרביעו עליה (ע"ו כה.) ולא תשרי בר בי רב באושפיזא. דלגב אומצא מסריך בתרה. כל עשתא, לא מירתתא דסברה אי מסריך בתרי מימר אמרי אינשי אומלא הוא דשריא ליה. אומלא מעט בשר (שם).

עין משפט גר מצוה

- ק"א מ"י פ"ה מהלכות מלוה וזה הלכה ב סמו לאון קצב טו"ש ע"ד ק"י קט"ו סוף א':
- ק"ב א מ"י שם הל' ז סמו לאון קצב טו"ש ע"ד מ"י טו סוף א':
- ק"ב ג מ"י פ"ד שם הלכה ז סמו שם טו"ש ע"ד י"ד ק"ס סוף ב':
- ק"ב ד טו"ש ע"ד שם: ק"ד ה ו מ"י פ"א מהלכות עבדים הלכה ב טו"ש ע"ד מ"י ק"ס סוף י"ז:
- ק"ב ו מ"י שם פ"ג הלכה ז סמו עין ב':
- ק"ב ח מ"י שם פ"ג הל' יב סמו שם: ט"ו מ"י פ"ט מהל' עבדים הל' ז טו"ש ע"ד מ"י ק"ס סוף ט"ו:
- ק"י י מ"י פ"ב מהל' אסורי ביאה הל' טו סמו לאון קצב טו"ש ע"ד מ"י פ"ב סוף י"ז:
- ק"יב ב מ"י שם ע"ו ב"שגות ובמ"י טו"ש ע"ד שם סוף ח':

מוסף רש"י

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו. מותר לשלוחו ולקח ממנו פרסמו ולירד לאומנותו (קדושין כה.) ולא לך אלא לגר. בקדושין (כ.) הוא ועבדיו (ל:) כמה קשה אצקה של שביעית, אדם שנושא ונותן צפירות שביעית סוף מוכר את עצמו, שנאמר ונמכר לך ולא לך וגו' שנאמר לגר. פרשה אחרת היא הסמוכה לנמכר לך וכי תשיג דר גר ומושב עמך וגו' (קדושין כ.) זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. לחטוב ע"ס ושאר נכסים ולא לנש אלהות (שם כ.) ארמלתא לא תרבי כלבא. שמא תמאזו ותרביעו עליה (ע"ו כה.) ולא תשרי בר בי רב באושפיזא. דלגב אומצא מסריך בתרה. כל עשתא, לא מירתתא דסברה אי מסריך בתרי מימר אמרי אינשי אומלא הוא דשריא ליה. אומלא מעט בשר (שם).